

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 40

8. listopada 2020.

cijena 200 Ft

FOTO: KRISTINA GOHER

„Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ Kulturnoj udruzi „Marica“ iz Salante

3. stranica

V. Susret narodnosne mladeži

5. stranica

Utrka u spomen na Nikolu Zrinskog

14. stranica

Gradišćanskohrvatsko shodišće

15. stranica

Biti zahvalan

U mjesecu listopadu u mnogim se našim župama održavaju mise zahvalnice za plodove zemlje. U Hrvatskoj se uz taj blagdan veže i Dan kruha pa se u nekim hrvatskim odgojno-obrazovnim ustanovama obilježavaju Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje. Takve su priredbe od posebnog značaja, pogotovo u današnje vrijeme kada svjedočimo recesiji, sve češće doživljavamo elementarne nepogode (poplave, požare, potrese), cijeli se svijet suočava s pandemijom i sa svih strana stižu negativne vijesti. Zahvala ima ogromnu moć, zahvalnost može promijeniti puno toga u životu svakog pojedinca. Danas mnogo toga uzimamo zdravo za gotovo, nismo svjesni koliko toga imamo, tek kad nešto izgubimo postajemo svjesni koliko nam je to značilo. Tako su, na primjer, mnoga djeca bila nezadovoljna što trebaju ići u školu, a nakon mjeseci provedenih u nastavi na daljinu gotovo su sva izrazila želju za pohađanjem nastave. Danas je većina ljudi općenito nezadovoljna. Za svoje probleme, neuspjehe i ostale frustracije okrivljuju druge, jer to je najlakše, time je prebačena odgovornost. Možda bismo svoje nezadovoljstvo trebali propitati s raznih gledišta. Htjeti više nije loše, ali treba za to nešto i učiniti, istodobno pronaći zadovoljstvo i u postojećem stanju te svakodnevno pronalaziti razlog za zahvalnost. Trebamo osvještavati sebe, a i druge o onom što imamo i što jesmo, pronalaziti razloge za osjećaj zahvalnosti, koji dovodi do uspjeha, sreće, mentalnog zdravlja i drugih pozitivnih osjećaja. Zahvalnošću potvrđujemo vrijednost onoga što nam je dato. To činimo kada obilježavamo Dan zahvale za plodove zemlje, jer sama zahvalnost gradi i učvršćuje naše odnose s okolišem i prirodom koja nas okružuje. Sve nas to podsjeća na važnost zaštite okoliša bez koje ne bismo dobili prekrasne plodove. Zahvalnost ima svoju lančanu reakciju sreće i oduševljenja. Kada naučimo izražavati zahvalnost znat ćemo kako se treba koncentrirati na pozitivne stvari i osjećati ćemo ispunjenost i zadovoljstvo, što ćemo lako prenositi na druge. Idealno vrijeme za učenje je Dan zahvalnosti za plodove zemlje, nakon kojeg treba nastaviti sa zahvalnošću. Dragi čitatelju! Zahvalna sam da si me počastio čitanjem mog teksta!

Beta

Glasnikov tjedan

četvrta sjednica Odbora održana je 30. rujna. Počelo je jesensko zasjedanje Parlamenta, a time i sjednice Odbora. Zasjedao je i Pododbor za nadzor spomenutoga Odbora, zadužen za praćenje provedbe zakona, društvenih i gospodarskih utjecaja i deregulaciju čiji je član i hrvatski glasnogovornik. Saslušan je državni službenik za reviziju po pitanju revizija narodnosnih samouprava i narodnosnih institucija. Sa strane članova Pododbora predlaže se olakšavanje sustava revizije. Zamjenik predsjednika Mađarske državne riznice govorio je o nedostacima otkrivenim tijekom revizija. Tema su bila i iskustva u svezi natječaja kod društva BGA Zrt., te raspisivanje natječaja

Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta kojeg čini zastupnik Nijemaca i dvanaest glasnogovornika dvanaest narodnosti u Mađarskoj svoju četrdeset i treću sjednicu održao je 29. lipnja. Nakon ljetne stanke četrdeset i

za 2021. godinu. Na sjednici Odbora za narodnosti govorilo se o mogućnostima polaganja državnih jezičnih ispita iz slovenskog, bugarskog, poljskog, rusinskog, armenskog, grčkog te romskog (beás) jezika. Članovi Odbora su saznali kako je pokrenut postupak akreditacije, a sveučilište ELTE će dobiti proračunsku potporu za provedbu istoga kako bi bila osigurana mogućnost polaganje državnih jezičnih ispita iz spomenutih „malih jezika“ narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Odbor je usvojio i plan rada jesenskih zasjedanja te raspravljao o prijedlogu srpskog glasnogovornika u svezi mogućih

izmjena Zakona o narodnostima br. CLXXIX. kojima bi se regulirala mogućnost održavanja online sjednica narodnosnih samouprava u vrijeme pandemije. Na isto je predsjednik Odbora imao prijedlog kako treba usuglasiti eventualne izmjene nakon razgovora sa Savezom državnih samouprava, udrugom čiji su članovi predsjednici

državnih narodnosnih samouprava, što je odlukom i prihvaćeno. I za kraj Mađarski parlament prihvatio je Izvješće o položaju narodnosti u Mađarskoj u razdoblju 2017.-2018. godine. O istome drugom prilikom.

Branka Pavić Blažetin

„Počelo je jesensko zasjedanje Parlamenta, a time i sjednice Narodnosnog odbora.“

PRATITE MEDIJSKE PLATFORME MEDIJSKOG CENTRA CROATICA!

MEDIJSKI CENTAR *Croatica*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni prilog!

Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Kulturna udruga „Marica“ iz Salante dobitnica odlikovanja „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“

U prostorijama Karmelićanskog samostana 24. rujna svečano je uručeno odlikovanje za narodnosnu kulturu Ureda predsjednika Vlade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ koje dodjeljuje potpredsjednik Vlade i ministar bez lisnice nadležan za nacionalnu politiku te vjerska i narodnosna pitanja Zsolt Semjén. Među ovogodišnjim dobitnicima na prijedlog Saveza Hrvata u Mađarskoj našla se i Kulturna udruga „Marica“ iz Salante. Odlikovanje, koje je preuzela predsjednica udruge Judit Szajkó, u društvu državnog tajnika za vjerske zajednice i narodnosti Miklósa Soltésza uručio je Zsolt Semjén. U okviru kulturnog programa nastupio je Orkestar Vizin.

Priredbi su nazočili dopredsjednica udruge Brigita Sándor Štivić, glasnogovornik hrvatske nacionalne manjine u Mađarskom parlamentu Jozo Solga i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

Odlikovanje za narodnosnu kulturu „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“, koje je 2005. godine utemeljio Mađarski prosvjetni institut, posljednjih godina potpredsjednik vlade dodjeljuje onim pojedincima i narodnosnim udrugama u Mađarskoj koji svojim radom pridonose opstanku i razvoju jezično-kulturne baštine svoje narodnosti te unapređenju suživota naroda Karpatskog bazena. Prigodom svečanog uručivanja potpredsjednik vlade i ministar bez lisnice za nacionalnu politiku, vjerska i narodnosna pitanja Zsolt Semjén nazočne je pozdravio citirajući bivšeg ministra za vjerska pitanja i javno obrazovanje Kunu Klebelsberga, naglasivši kako mađarsku domovinu danas umjesto mača prije svega može uzdignuti i učiniti velikom kultura. Naglasio je kako je kultura jedna od jamstava opstanka, a prema Ustavu Mađarske trinaest autohtonih narodnosti predstavljaju državotvorni čimbenik i imaju pravo na samobitnost, osnivanje samouprava, uporabu materinskog jezika, obrazovanje na materinskom jeziku te njegovanje i prenošenje kulture i baštine. Na kraju se zahvalio odlikovanima na njihovom

Judit Szajkó i Brigita Sándor Štivić s odlikovanjem

vom izvanrednom životnom putu, kojim su kroz služenje zajednici, unapređenje materinskog jezika i kulture te osobnim postignućima zaslužili odlikovanje „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“.

Državni tajnik Miklós Soltész naglasio je kako jačanje Mađarske, Karpatskog bazena i cijele Europe uvelike ovisi o narodnostima i narodima. Stoga se trebaju podržati naponi za osnaživanje položaja narodnosti i na razini Europske unije, što se može postići priznavanjem i pozitivnom diskriminacijom. Državni tajnik se zahvalio dobitnicima odlikovanja na

kulturnom radu koji jača Mađarsku i njene narodnosti.

Odlikovanje za narodnosnu kulturu Ureda predsjednika Vlade „Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ u društvu državnog tajnika za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima Miklósa Soltésza uručio je Zsolt Semjén. Ove godine odlikovani su rusinski slikar András Bródy, poljska Izvorna skupina „Drenka“, slovačka Kulturna udruga „Furmička“, romski cimbalist Géza Jónás, srpska koreografkinja i prosvjetna djelatnica Julianna Komáromy-Hiller,

romska glazbenica Mónika Lakatos, slovenski pjevački zbor iz Felsőszőlőnőka, Ukrajinka Józsefné Sikk te rumunjska violinistica i glazbena pedagoginja Andrea Szenes. Odlikovanje je za unapređenje kulturnog života njemačke zajednice u Kalazu primila Lászlóné Wágner, a priznanje za dvadesetogodišnji rad na očuvanju hrvatske kulture i vjerskog života dobila je Kulturna udruga „Marica“ iz Salante. Odlikovanje je preuzela predsjednica udruge Judit Szajkó.

Čestitamo Kulturnoj udruzi „Marica“ i želimo puno uspjeha i istrajnosti u radu!

Kristina Goher

Orkestar Vizin

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Santovo

Nova školska godina

Bez zajedničkog svečanog otvorenja

Zbog nastale epidemiološke situacije i mjera opreza u Santovačkoj hrvatskoj školi ove godine nije bilo zajedničke svečanosti otvorenja nove školske godine pa tako ni tradicionalnog dovođenja prvaša iz vrtića. Međutim, nekoliko dana ranije održana je njihova oproštajna svečanost u vrtiću gdje se prvašima i roditeljima obratio ravnatelj Joso Šibalin. Otvorenje nove školske godine 31. kolovoza održano je po razredima, a na prvom roditeljskom sastanku sudjelovali su samo roditelji, bez djece. Tom prigodom razrednici su ih izvijestili o svim pojedinostima o novoj školskoj godini, kao i važećim epidemiološkim mjerama kojih se svi moraju pridržavati. Osim toga ravnatelj Šibalin obišao je sve razrede i ukratko upoznao roditelje s predstojećim zadacima. Tako je sutradan 1. rujna prema preporukama Nacionalnog stožera civilne zaštite te Ministarstva ljudskih resursa započela nastava u novoj, 2020./2021. školskoj godini. Kako nam je među ostalim rekao ravnatelj Joso Šibalin, u novoj školskoj godini Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom pohađa sveukupno 132 učenika, od toga 17 prvaša. Uz to imaju 42 vrtićara, a u učeničkom domu smješteno je 61 dijete.

Život i rad u uvjetima provedbe epidemioloških mjera

Nakon što su samo nekoliko dana nakon pokretanja nastave postrožene epidemiološke mjere svi roditelji izviješteni su o njihovoj provedbi. Prema riječima ravnatelja osim polaznika i njihovih odgajatelja, učitelja i nastavnika nitko ne može stupiti u vrtić, školu i učenički dom. Naglašenije se vodi računa o redovitom dezinficiranju prostorija i ljudi. Među najvažnijim mjerama ravnatelj napominje kako su svi upozoreni da školu mogu posjećivati samo zdrava djeca i prosvjetni djelatnici, a u slučaju bolesti mogu se vratiti samo ako imaju liječničku potvrdu. Na školskom ulazu svima se mjeri temperatura, a tako je bilo i na otvorenju i prilikom prvog roditeljskog sastanka.

Roditelji su odgovorno prihvatili sve mjere radi što nesmetanijeg rada u novoj školskoj godini, izrazivši želju da se nastava, ukoliko je moguće, odvija u školi u kontaktnom obliku, a ne na daljinu, kako je to bilo potkraj prošle godine.

„Svi nastojimo na tome i sve ćemo učiniti da tako i ostane. Nakon uvođenja postroženih mjera sve priredbe koje smo planirali za jesensko razdoblje otkazuju se do daljnjeg. Tako se primjerice

Treba i predahnuti

u vrtiću neće održati Miholjdanski sajam, niti Martinje u školi. Jedan dio priredbi će izostati, a drugi će se odgoditi za kasnije, za proljeće. Za sada ćemo se strogo pridržavati mjera i propisanih uputa. U ovoj neizvjesnoj situaciji, kada ne znamo što nas prosvjetne djelatnike, učenike i roditelje očekuje u sljedećem razdoblju, ili do kraja školske godine, više nego ikada potrebno nam je uzajmno povjerenje, što sam kazao i roditeljima“, istaknuo je ravnatelj Šibalin koji je pridodao: „Svi kolege su zdravi, mogli su započeti s radom, ali nažalost nova školska godina počela je s manjkom nastavnog kadra. Zbog umirovljenja dviju učiteljica dva su radna mjesta ostala nepopunjena. To nas je prisililo na raspodjelu njihovih sati, prije svega u popodnevnom boravku. Nažalost, ne mogu se naći potrebni kadrovi, jer nije lako naći pedagoga koji govori hrvatski, a još beznadnije je naći kandidata koji ima odgovarajuću stručnu spremu.“

Broj djece u opadanju, održivost još uvijek zajamčena

Prema podacima o upisanimi školsku su godinu započela 132 učenika, od kojih je 17 prvaša. Iako su očekivali 20 prvaša, nažalost, troje učenika se s roditeljima odselilo u inozemstvo. Slično je i u drugom razredu, od lanijskih desetak prvaša ostalo je samo osam učenika. Treći razred pohađa 16, a četvrti 15 učenika. Malo je bolje u višim razredima: u peti razred upisano je 16, u šesti 18, a u sedmi također 18 učenika, dok je najbrojniji osmi razred s 24 učenika. Prema riječima ravnatelja učenika je sve manje, ali ne

samo u santovačkoj školi nego i općenito, u okolnim naseljima. U odnosu na ostala naselja situacija u Santovu je nešto bolja, no valja istaknuti da djeca dolaze i iz okruženja. U odnosu na protekle godine nema bitnih promjena, što jamči održivost ustanove.

Sve je isplanirano za „normalne“ uvjete, no školski djelatnici su spremni i za ponovni prelazak na daljinsku nastavu. Međutim, kako ističe ravnatelj, učinkovitost nastave na daljinu nije bila stopostotna. Nakon tjedan dana nastave otkriveni su ozbiljni nedostaci, koji se moraju ukloniti u svim razredima i predmetima. Bez temeljite obnove i ponavljanja ne može se usvajati novo gradivo, koje se nadogra-

Učenici 3. razreda na dvorištu s razrednicom Marijom Žužić Kovač

Učenci 1. r. s učiteljicom Marija Kovačev Milanković

đuje na prošlogodišnje. Nastavno osoblje se nada da će se u slučaju uvođenja određenih ograničenja rad nastaviti u malim grupama, jer gotovo je nemoguće raditi na daljinu s učenicima nižih razreda. To posebno vrijedi za prvaše koji usvajaju čitanje i pisanje, što se mora raditi neposredno s učiteljicom, jer roditelji nisu osposobljeni za takav oblik rada. Nadalje, u 1. i 5. razredu radi se po novom nacionalnom kurikulumu koji se postupno uvodi od ove jeseni, a potpuno će zaživjeti za četiri godine. Satnica je ostala ista, hrvatski se predaje u pet sati tjedno, uz jedan sat narodopisa. Nastavljaju se i govorne vježbe koje se podjednako provode u nastavi i u popodnevnom boravku, uz svakodnevne izvanastavne aktivnosti. Govorne vježbe potrebne su nego ikad, jer samo malo djece govori hrvatski u obitelji, pa škola i vrtić naprosto moraju preuzeti ulogu obitelji.

Dogradnja učeničkog doma i učionica za više razrede

„Tijekom ljeta u Santovu je održan sastanak s čelnicima Hrvatske državne samouprave i projektantima. Imamo već gotove izvedbene projekte za drugu fazu učeničkog doma, ali sada sve to treba ažurirati i prilagoditi prilikama, i to podjednako u tehničkom i financijskom smislu, jer je u međuvremenu sve poskupjelo. To je neophodno za provedbu dogradnje i svega planiranog iz dobivene državne potpore. Ne radi se samo o učeničkom domu, jer će se u proširenoj zgradi pored društvenih prostorija, blagovaonice i kuhinje nalaziti i četiri učionice za više razrede i popodnevni boravak. To znači da ćemo za vrijeme rušenja starog učeničkog doma i dogradnje raditi u privremenim uvjetima. Projekt bi mogao započeti još ove kalendarske, ili barem školske godine, za što je vlasnik već osigurao 70 milijuna forinti, a gradnja bi trebala trajati dvije godine. Time bi se dugoročno omogućili najsuvremeniji radni uvjeti. Vjerujemo da će se time povećati interes roditelja, a ustanova biti privlačnija za učenike iz okolnih naselja. Naglasio je ravnatelj Joso Šibalin. To bi pak u životu ustanove značilo da će se blagovaonica i kuhinja, kao i druge pomoćne prostorije potrebne za svakodnevni rad u dogovoru s mjesnom samoupravom privremeno izmjestiti u mjesnu školsku zgradu.

S.B.

V. Susret narodnosne mladeži u Agárdu

U organizaciji Udruge mladih Slovaka ove je godine od 4. do 6. rujna u Agárdu održan V. Susret narodnosne mladeži, čiji je cilj druženje mladih pripadnika narodnosnih zajednica u Mađarskoj, uzajamno približavanje i spoznaja činjenice da nismo sami, jer u Mađarskoj postoji više narodnosnih zajednica. Ovaj put pored nas Hrvata, okupili su se i predstavili mladi Nijemci, Rusini, Bugari, Slovaci, Poljaci i Rumunji. Ove godine svoj doprinos dala je i Hrvatska državna samouprava, čija je delegacija prikazana na slici (Zoltán Hajdu, Martin Vérti-Szolga, Árpád Hajdu, Márk Rhorer i Mátyás Pavlinek Matilja).

Nažalost, predsjednik HDS-ovog Odbora za mladež i sport Milán Kovács i hrvatski glasnogovornik u Mađarskom parlamentu Jozo Solga mogli su prisustvovati samo otvorenju trodnevnog druženja, na kojem je slovački glasnogovornik u Mađarskom parlamentu Antal Paulik održao govor u kojem je naveo važnost, ciljeve i programe kampa. Nakon otvorenja pripremljena nam je izvrsna večera, nakon koje smo upoznali ulogu nacionalnih manjina u Mađarskoj televiziji.

Drugi dan organizatori su ponudili kreativne programe, kroz koje smo upoznali kulturu drugih narodnosnih zajednica. Nakon ručka slušali smo koncert Andora Vaneka, nakon kojeg su uslijedili tematski programi, poput razgovora o vjeri i mladima, a dobili smo i informacije o stipendijama za pripadnike narodnosti. Narodnosti su navečer predstavile svoju kulturu i specijalitete. Ove godine predstavili smo podravinske običaje i delicije. Susret je bio uspješan, što dokazuje druženje nakon programa.

Treći dan započeo je vrlo ukusnim doručkom, no jedini predviđeni program bio je povratak kući. Smatramo da smo uspješno proveli tih nekoliko dana, nadamo se da ćemo se sljedeće godine ponovno vidjeti u sličnom sastavu.

Zoltán Hajdu

Svi zajedno

Hrvatski sudionici susreta

XVI. Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča

Druženje bačkih Hrvata u okviru županijskog natjecanja ribiča traje već više od petnaest godina. Natjecanje je 2006. godine pokrenula Hrvatska samouprava Čavolja, a ove godine po prvi put održano je u Bikiću. Domaćin XVI. Županijskog natjecanja hrvatskih ribiča bila je mjesna Hrvatska samouprava, koja je u ovom bačkom naselju ponovno osnovana nakon prekida od pet godina, dok je priredbu podržala Županijska hrvatska samouprava.

Ove godine pored tri pojedinca pozivu se odazvalo osam tročlanih ribičkih ekipa, ukupno 27 ribiča koji su se nadmetali i u pojedinačnoj kategoriji. Nažalost, ove godine nije bilo ribiča iz Aljmaša, Baje i Kačmara. Pozivu organizatora odazvali su se ribiči iz Bačina, Čavolja, Dušnjoka, Gare, Kalače i Santova, a prvi put sudjelovali su domaćini iz Bikića i gosti iz Sentivana.

Goste su u prekrasnom ozračju ribnjaka dočekale zastupnice Hrvatske samouprave Bikića, a pozdravili su ih predsjednica Róza Francsovics i predsjednik ribolovne udruge László Aladics. Nakon pozdravnih riječi održan je ždrijeb, zatim je uslijedilo četverosatno natjecanje koje se tradicionalno održava u ekipnoj i pojedinačnoj kategoriji, ovaj put s dva štapa na plovak ili bez plovka, s po jednom udicom.

Ekipa na postolju (slijeva): Santovo, Bikić i Dušnok

Domaćini i organizatori László Aladics i Róza Francsovics

Na postolju (slijeva): Marin Blažev, Ákos Hunyadi i József Perity

sastavu Miroslav Balatinac, Marin Blažev i Stipan Čilić, dok je treće mjesto sa 6755 grama pripalo ekipi iz Dušnjoka u sastavu István Botka, Péter Facskó i Péterné Facskó. U pojedinačnoj kategoriji prvo mjesto s 8400 grama ulovljene ribe i jednim ulovom šarana osvojio je Baćinac Ákos Hunyadi, na drugom mjestu sa 7515 grama završio je Santovac Marin Blažev, a na treće mjesto plasirao se Baćinac József Perity s 4540 grama. Baćinac Ákos Hunyadi ulovio je tri šarana, od kojih je najteži imao 3150 grama, čime je osvojio i nagradu za ulov najveće ribe. Putujući kup pripao je domaćinima iz Bikića, koji su prvi put sudjelovali na županijskom na-

Dušnočki ribiči osvojili su treće mjesto

Santovački ribiči osvojili su drugo mjesto

Natjecatelji su ulovili najviše babuški (karasa), kućina (somića), deverika, i samo tri šarana. Po završetku natjecanja održano je vaganje ulovljene ribe te proglašenje rezultata, dodjela spomenica i pehara.

Najuspješnija s 12 620 grama ulovljene ribe bila je domaća ekipa iz Bikića u sastavu György Aladics, Zoltán Molnár i Tamás Engi, drugo mjesto sa 7515 grama osvojila je ekipa iz Santova u

tjecanju. Najuspješnijim ribičima dodijeljeni su pehari i spomenice za osvojena mjesta, a svim sudionicima spomenice za sudjelovanje.

Susret koji je priređen uz podršku Županijske hrvatske samouprave završen je zajedničkim ručkom i druženjem sudionika na obali ribnjaka.

Stipan Balatinac

Hrvatski dan u Poganu

U organizaciji Hrvatske samouprave Pogana i Hrvatske udruge Pogana u Poganu je 26. rujna održan tradicionalni rujanski Hrvatski dan kod mjesnog sportskog terena. Dan je počeo u večernjim satima plesanicom za djecu, a nastavio se otvaranjem izložbe naziva „Hrvatski motivi iz Pogana na narodnim nošnjama“.

Nazočne je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave Pogana Aga Dragovac, a o izložbi je na mađarskom jeziku govorio Marko Dragovac. U kulturnom programu nastupili su KUD „Tanac“ uz svoj prateći orkestar „Trio Jasen“ i Ženski pjevački zbor „Snaše“, te Orkestar „Vizin“.

Anica Radić (Radics Ivánné) i Anica Stanić (Sztanics Jánosné) su rado došle na program, uvijek su tu kada ima hrvatskih sadržaja. Jako nas je malo ostalo u Poganu, a nekada smo bili silni. Anica Radić je bila u pratnji svojih dviju kćeri, a Anica Stanić sina Tomija Stanića, zastupnika Hrvatske samouprave Pogana, uz Mišu Kovača i Agu Dragovac.

Nakon plesanice za djecu koju je svirao Orkestar „Vizin“, a vodile članice Ženskog zbora „Snaše“, otvorena je izložba narodnih nošnji iz privatne zbirke Age Dragovac, popraćena fotografijama motiva bošnjačke narodne nošnje, koje je snimio prije

Agi Dragovac priča o izloženoj nošnji

Došli su zainteresirani Pogančani

I najmlađi su uživali u programu

Pjevački zbor Snaše

dvadesetak godina Marko Dragovac, koji je i otvorio izložbu. Obratio se nazočnima na mađarskom jeziku, rekavši kako je fotografije načinio u pečuškom Etnografskom muzeju. Naglasio je kako su izložene nošnje bile sastavni dio života bošnjačkih Hrvata u Poganu, nošnja se zadržala do pedesetih godina dvadesetog stoljeća i tada se naglo počela gubiti iz svakodnevnog života ljudi, raspadom velikih obiteljskih zadruga i razvojem industrije koja je zamijenila potrebu ručne izrade odjeće i dokinula tkalačke stanove. Osvrnuo se na porijeklo bošnjačkih Hrvata, koji su početkom 18. stoljeća došli u ovaj kraj kao izbjeglice bježeći pred Turcima i u nadi boljeg života. Došli su zajedno s franjevcima, odjeću nisu donijeli sa sobom, te su počeli uzgajati kudjelu i od nje praviti platno, a uzgojem stoke i obradom vune također su dobili sirovinu za izradu odjeće, rekao je Dragovac.

Kako mi je rekla Agi Dragovac, u svojoj privatnoj zbirci ima bogatu materijalnu baštinu predaka. Njena obitelj je došla u Pogani 1711. godine i ostala je u Poganu. Kako su izumirali tako su se kuće prodavale, ali je iz tih kuća Agi sačuvala ono najvrednije koje i danas ljubomorno čuva. Nada se kako će njena kći Dea isto činiti u nastupajućim godinama, kako se ne bi zatrla materijalna i duhovna baština bošnjačkih Hrvata iz Pogana.

Uslijedio je kulturni program u kojem su sudjelovali Ženski pjevački zbor „Snaše“, Orkestar „Vizin“ i KUD „Tanac“ sa svojim pratećim orkestrom. Organizatori su se pobrinuli za večeru a potom i plesanicu uz Orkestar „Vizin“.

Branka Pavić Blažetin

Kod poprsja bana Franje Vlačića

Pedesetogodišnjica grada Dombóvára i 245. godišnjica rođenja bana Franje Vlačića

Ove godine grad Dombóvár, u kojem djeluje i Hrvatska narodnosna samouprava obilježava 50 godina proglašenja gradom. Bilo je to 1. travnja 1970. godine. Taj je događaj obilježen 4. rujna nizom programa. Ukrašen je prigodni vlak kod dombóvárskog željezničkog čvora. Poznato je kako je Dombóvár značajno željezničko čvorište još iz doba Austro-Ugarske Monarhije. Manje je poznato kako je tada i ime postaje bilo napisano u Dombóváru na hrvatskom jeziku, a još manje kako je hrvatski uglednik ban Franjo Vlačić rođen u Dombóváru. To je na znanje građanstvu i šire obznanila Hrvatska samouprava Dombóvára, koju je na to upozorio pokojni profesor Đuro Franković. Tako je predsjednik Gábor Varga Stadler još prije desetak godina pokrenuo inicijativu za postavljanje spomen-ploče tom hrvatskom ugledniku. Spomen-ploča je postavljena 2011. godine, a 2016. godine postavljeno je i poprsje Franji Vlačiću te je i trg prozvan njegovim imenom. Franjo Vlačić, ban Kraljevine, Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 1832. do 1840. godine rođen je 1766. u gradiću Dombóváru, koji se danas nalazi u sastavu Tolnadske županije u Mađarskoj. U vrijeme kada je rođen, to je bio kraj koji su u znatnoj mjeri naseljavali Hrvati, do danas potpuno asimilirani.

Na samom početku 18. stoljeća velika populacija Hrvata iz okolice Ogulina došla je na ove prostore, kako u gradić Dombóvár tako i u susjedna naselja Bikal i Mágocs. Franjo Vlačić bio je zagovornik narodnog jezika te je podržao molbu Iliraca za izdavanje novina, a suprotstavio se i odluci Požunskog sabora o uvođenju mađarskog jezika u Hrvatsku, posredujući kod cara i kralja Ferdinanda I. Austrijskog. Neosporne zasluge za njegovanje spomena

govoj povijesnoj ulozi državnika i vojnika. Prigodnim riječima obratili su se i predsjednik Skupštine županije Tolne Tamás Fehérvári, kao i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. U svečanom programu nastupili su učenici Hrvatske škole Miroslava Krležje iz Pečuha.

Istog dana održan je gala program, uz predaju gradskih odlikovanja i Nagrade „Franjo Vlačić“, koju je prije nekoliko godina utemeljila Hrvatska samouprava Dom-

kovicu za očuvanje spomena na bana Franju Vlačića i povijesnih uspomena Hrvata u Dombóváru i okolici, jačanje nacionalnog identiteta ovdašnjih Hrvata, te potporu Hrvatskoj samoupravi Dombóvára. Nagradu su dodijelili predsjednik Gábor Varga Stadler i potpredsjednik Attila Árok. Nagrada je uručena udovici Györgya Frankovicsa Katalin Frankovics. Odlikovanje „Franjo Vlačić“, spomenica i poprsje uručeno je i ravnatelju Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležje Gáboru Győrváriu za višegodišnje nesebično sudjelovanje u očuvanju povijesnih uspomena Hrvata u Dombóváru i okolici, jačanje nacionalnog identiteta ovdašnjih Hrvata te potporu Hrvatskoj narodnosnoj samoupravi u Dombóváru.

Svečanosti je među brojnim uglednicima javnog i političkog života nazočio i zamjenik ministra pri Uredu predsjednika Vlade Balázs Orbán, koji je naglasio kako se nakon prošlogodišnjih izbora „pokazuju znaci promjena, mira i suradnje“, a novo gradsko vodstvo uživa županijsku i državnu potporu, što pokazuju brojni uspješni projekti koji su u tijeku.

Branka Pavić Blažetin

Foto: LÖSCH KORNÉL

Domaćini i gosti

na ovog slavnog velikana pripadaju Hrvatskoj samoupravi Dombóvára na čelu s Gáborom Vargom Stadlerom.

I ove godine u sklopu proslave Dana grada u poslijepodnevnom satima održan je svečani program i polaganje vijenaca kod spomenika banu Franji Vlačiću u Dvorištu Vlačić, povodom 254. godišnjice rođenja. Nazočne su pozdravili Árpád Potápi državni tajnik za nacionalnu politiku i parlamentarni zastupnik ove regije, koji je govorio o banu Franji Vlačiću i nje-

bóvára. Nagrada je ove godine prvi put dodijeljena na gala večeri povodom proslave Dana grada. Gradonačelnik Szilárd Pintér nakon svečanog govora dodijelio je dvadeset i dva odlikovanja. Narodnosne samouprave Dombóvára – njemačka, romska i hrvatska – dodijelile su svoje nagrade zaslužnima. Tako su dvije osobe dobile Nagradu „Franjo Vlačić“.

Spomenica Hrvatske nacionalne samouprave Dombóvára posthumno je dodijeljena pokojnom profesoru Györgyu Fran-

Trenutak za pjesmu

- treba mahati,
- da se ne potone i
- da se pozdravi
- sve ono loše iza nas.

Luka Mavretić

Hrvatski ban, barun Franjo Vlačić (1766. – 1840.)

Barun, hrvatski ban i podmaršal Franjo Vlačić rođen je u plemićkoj obitelji od oca Franje Vlačića i majke Marije Ane u Dombóváru, u Tolnadskoj županiji 24. travnja 1766. godine, a preminuo je u Zagrebu 16. svibnja 1840. godine.

Vlačići pripadaju starom rodu iz Brinja, a nalaze se u prvome popisu vojne posade tvrđavnog naselja Brinje iz 1551. godine. Franjo Vlačić je zacijelo potomak Hrvata koji su g. 1715. iselili s područja koje je gravitiralo gradu Ogulinu i Brinju, te se naselili u Mađarskoj. U novoj su se domovini nastanili u Pečuškoj biskupiji, u selima Nagyhajmás (Hajmaš), Bikal (Bikal) i gradiću Dombóváru. Preci Franje Vlačića u novoj domovini za pedeset godina naučili su mađarski, dok su hrvatski jezik očuvali, poglavito zato jer je hrvatskih obitelji bilo više u tom gradiću, naime 1753. godine poznata su prezimena: Frančić, Pelić, Andrišević, Antonić, Šimončić, Marišović, Kovačić, a 1767. godine: Štabarko, Lipošnjak, Mravunac, Jarnelić, Malković, Kolonić, Lučić, Sadlak, Valentin, Vinković itd. Franju Vlačića krstio je svećenik Josip Dijaković (Diakovich). Na žalost, ni prošlost obitelji Vlačić, kao i naših Hrvata u sjevernoj Baranji i južnoj Tolni nije istražena, a što bi mogao biti izazov za nedavno utemeljenu lokalnu Hrvatsku samoupravu na čelu s predsjednikom Gáborom Vargom-Stadlerom.

Franjo Vlačić 22. je ožujka 1832. dobio barunsku titulu. Bio je ban Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, kraljevski savjetnik, savjetnik Namjesničkog vijeća, glavni vojni zapovjednik Varaždina i Karlovca, zapovjednik pukovnije ulana (teška konjica oboružana karabinkama) Schwarzenberg i dviju banskih pješačkih pukovnija te prisežnik Banske table.

Još kao mladić se je najprije posvetio ugarskom pravu te 1784. stupa u austrijsku vojnu službu, gdje postaje kadet kod konjaničke regimente Imrea (Emerika) Eszterházyja, a već naredne godine postaje poručnik. U redovima husara sudjeluje u gotovo svim ratovima protiv revolucionarne Francuske, od 1792. i Napoleona. Naročito se odlikovao u bitci kod Austerlitz, a sudjelovao je u bitkama kod Regensburga, Ulma, Asperna, Vagrama i Znoima.

U činu časnika pukovnika u austrijskoj pomoćnoj vojsci 1812. sudjeluje u Napolenovom pohodu na Rusiju. Godine 1813. godine unapređen je u generala bojnika i nadalje sudjeluje u ratovima protiv Francuza u Italiji, gdje se borio protiv vojske talijanskog potkralja Eugena, pastorka cara Napoleona. Tu je branio mjesto Villach protiv mnogo jače francuske vojske. Zbog iskazane hrabrosti odlikovan je viteškim križem reda Marije Terezije. Tim visokim vojničkim odlikovanjem izraženo je Vlačiću priznanje da je spadao među prve i najhrabrije časnike austrijske vojske. Kao posljednik reda Marije Terezije dobio je nasljedni ugarski barunat.

Godine 1824. postaje feldmaršal-lajtnant (danas general-pukovnik) u Zagrebu, kao drugi vlasnik ulanske regimente kneza Schwarzenberga, a 1831. zapovijedajući general u Petrovaradinu. Naredne godine imenovan je hrvatskim banom i zapovijedajući generalom u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, a ujedno i svih vojnih sila Hrvatske i Slavonije.

Supruga mu je bila Franciska Pemler (rođ. 1791. umrla 22. lipnja 1854. u Požunu). Rođena im je kći Hermina, dva sina Franjo, general te Karlo, podmaršal.

Ban Franjo Vlačić pomagao je hrvatski narodni preporod, naime 1832. podržao je molbu čelnika hrvatskog narodnog prepo-

roda Ljudevita Gaja (1809. – 1872.) da mu se dopusti izdavanje preporodnih novina u Zagrebu. Sa zagrebačkim biskupom Aleksandrom Alagovićem (1760. – 1837.) preuzeo je pokroviteljstvo nad akcijom osnivanja društva za unapređenje prosvjete na hrvatskom jeziku, koju je bio pokrenuo Gaj.

Na požunskom saboru (1832–36) branio je prava Hrvatske na Rijeku i njezino primorje.

Ovaj je prekaljeni vojnik, kao hrvatski ban, od 1832. učinio mnogo dobra hrvatskom narodu i ustrajno štitio njegova prava. Svojim jednostavnim životom i građanskim držanjem te velikim iskustvom stekao je popularnost među hrvatskim pukom.

Pored toga stao je i na stranu mađarskih nastojanja u Erdelju. Austrijsko političko ustrojstvo, koje je stvorio i održavao Metternich, nije trpjelo da slobodoumni i mađarsko-nacionalno orijentirani pokret u Erdelju ojača na taj način kao što se dogodilo u Mađarskoj. U bečkom dvoru donesena je odluka da prije no što ojača bude slomljen silom. U svrhu toga je podmaršal i hrvatski ban Franjo Vlačić 24. ožujka 1833. imenovan za kraljevskog građanskog i vojnog povjerenika i poslan u Koložvar. Vlačić je ovdje stao na stranu Mađara te je opozvan.

Barun Vlačić sudjelovao je u više od 50 bitaka u kojima je ranjavan i zadobio razne bolesti, koje su mu pod starost prouzročile nesmiljene bolove, te je umro 16. svibnja 1840. Sprovod posmrtnih ostataka baruna Franje Vlačića obavljen je s velikim počastima, pokopan je u crkvi sv. Katarine u Zagrebu.

Đuro Franković

Dan narodnosti u budimpeštanskom XXII. okrugu

U prostorijama Kulturnog centra „György Cziffra“ 20. rujna između 9 i 17 sati priređen je Dan narodnosti. U sklopu kulturnog programa predstavila se armenska, bugarska, grčka, hrvatska, njemačka, poljska, romska i ukrajinska narodnost. Na poziv Hrvatske samouprave XII. okruga na čelu s predsjednicom Andrejom Sztasák gostovala je anzabeška Plesna skupina „Igraj kolo“, koja je izvela splet hrvatskih plesova.

Prije ulaska u zgradu Kulturnog centra „György Cziffra“ prema nužnim epidemiološkim mjerama Operativnog stožera svim pojsetiteljima izmjerena je temperatura, popunjavali su se obrasci o kontaktima sa zaraženim osobama, a obvezno je bilo i dezinficiranje ruku te nošenje maski. Tradicionalnu priredbu Dana narodnosti otvorili su Hrvati. U ime Hrvatske samouprave XXII. okruga okupljene je na hrvatskom i mađarskom jeziku pozdravila predsjednica Andrea Sztasák, koja se zahvalila gostima što su se odazvali unatoč pandemiji, najavivši nastup anzabeške Plesne skupine „Igraj

Plesna skupina „Igraj kolo“

Predsjednica Andreja Sztasák pozdravlja nazočne

kolo“, koja se ovaj put predstavila sa spletom hrvatskih plesova. Nakon petnaestominutnog programa pred pozornicom je piređena kratka plesačnica. Nakon programa gosti su pozvani u Dvoranu zrcala na domjenak, koji je također priređen prema strogim propisima Operativnog stožera. Hrvatska samouprava XXII. okruga redovito sudjeluje i na Festivalu vina i pjenušca, koji je ove godine u posljednji tren otkazan zbog koronavirusa. Valja napomenuti kako grožđe i vinska kulture u Budafoku vuku korijene još iz rimskog doba. Zapravo, naselje je u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije bilo jedno od

najvećih središta trgovine vinom. „Nažalost, Festival vina i pjesnušca je otkazan, ali sretni smo što je Dan narodnosti održan, na kojem smo mogli ugostiti naše prijatelje iz Andzabega“, izjavila je razdragano predsjednica Andrea Sztasák. Istaknula je kako su Hrvatska samouprava XXII. okruga i Hrvatska samouprava Andzabega prije nedkoliko godina potpisale Sporazum o suradnji. Pored posjećivanja priredbi samouprave obavljaju konzultacije i uzajamno se spomažu. Do kraja godine hrvatske samouprave održat će i zakonom propisanu javnu tribinu.

Kristina Goher

Nastup „Zorice“ na „Eötvösevim Danima“

Plesna skupina „Zorica“ i pjevački zbor „Jorgovani“ redoviti su sudionici erčinskih „Eötvösevih Dana“, festivala koji je uvršten među najvažnije priredbe tog grada. Tradicionalna rujanska priredba ove je godine bila dvodnevna. Pred prepunim gledalištem izvedena je predstava u tri čina na mađarskom jeziku pod naslovom „A házasság“. U sklopu glazbenog programa Plesna skupina „Zorica“ izvela je momačko i divojačko kolo, bečarac i racko kolo. Njihove nastupe oba dana publika je popratila burnim pljeskom. Nažalost, ostali scenski nastupi su otkazani, no kako publika ne bi bila zakinuća plesači su nastupili na obali Dunava s makedonskim plesovima. Nakon toga svi su pozvani u plesačnicu i na druženje.

Anita Golić&k.g.

Za razvitak najmanjega gradišćanskoga naselja 21 milijun Ft

Skromni svetak sela i Hrvatov u Plajgoru

U nevjerojatnom loznom objavljenju leži najmanji biser Gradišćanskih Hrvatov na hataru, Plajgor. Njevi su stanovnici gizdavi na vlašće vridnosti, od brojnih sakralnih spomenikov do Belovićeve kapele, Meršičeve hiže i crikve sv. Martina na seoskom pragu. Ali 12. septembra, u subotu, prikdan je i obnovljeni Seoski stan, a najavljeno je i uspješno naticanje u čijem okviru ovo najmanje gradišćanskohrvatsko naselje s Vladinom potporom u „Programu za ugarska sela“ dobilo je 21 milijun Ft. Društvo Irotkő Naturpark i ovde je pobralo znamenitosti, specijalitete i kinče, od česa se pravoda pominalo i ovput, a pismeno bude objavljeno u posebnoj zbirki. Došli su i susjedi Židanci s hrvatskim folklorom okripiti sve nazočne.

Pod poluotvorenim šatorom ovput nas nije dočekalo mnoštvo domaćinova, jer kako je rekao na početku svečevanja i plajgorski načelnik Vince Hergović, čudami nisu imali hrabrosti i zbog viruša doći. Ruke za dezinficiranje, maske su pri vrati primili diozimatelje ki su na dvor stupili, a bilo je i takovih ki su u folklornoj nošnji zašli simo iz Hrvatskoga Židana, pravoda s maskom na obrazu. Parlamentarni zastupnik Péter Ágh naglasio je pri svetačnom govoru da u skupnoj suradnji s ovim naseljem ter s potporom Ugarske vlade i EU, potrošeno je šest milijun Ft na doktorske opreme i za mašine u održavanju seoskoga područja i 15 milijun Ft za obnovu Seoskoga stana, najvećega društvenoga prostora. „Cilj je da ovo selo bude sve urednije i lipše, zato je u planu da će se vrijeda popraviti i seoske ceste. Zvanaredno stanje je u državi, veliki izazov je ovo razdoblje u našem žitku, ali i nadalje moramo čuvati svoje zdravlje, uz to pak i obraniti i nepačeno funkcioniranje države i stabiliziranje gospodarstva Ugarske“ je uz ostalo rekao zastupnik Parlamenta, ki je s mjesnim načelnikom skupa prerizao pantliku pri predaji obnovljenoga Seoskoga stana. Duhovnik Štefan Dumović u pratnji molitve i marijanske jačke je pak blagoslovio kulturni centar Plajgorceva.

Iz petnaest milijun Ft je obnovljen i Seoski stan

Parlamentarni zastupnik Péter Ágh i načelnik Plajgora Vince Hergović simbolično su prerizali vrpcu

Židanske zvijezdice oduševile su publiku

Ki su došli, dobro su se čutili

György Bakos, predsjednik Društva za Irotkő Naturpark i na ovom mjestu se je zahvalio svim suradnikom ki su pomagali skupasabrati plajgorske djundje, med kimi su povijesne i kulturne tradicije, običaji, svetki, zaštićene prirodne vridnosti kot i sakralni spomeniki ter zaslužne peršone ke su se zalagale za ovo selo, koje je takaj zakonom priznato „Communitas Fidelissima“. Polag riči Vincija Hergovića tako su med brojnim plajgorskim kinči najznamenitiji Belovićeve kapela, kot i Meršičeva hiža, crikva sv. Martina, kot i kip Medjugorske Marije, a npr. i jagodovo drivo. „Kot svenek, Židanci rado dojdju k nam, imaju svenek šaroliki program, a kot vidite i ljudi se dobro čutu. Mi smo jur nabavili toplilo za Martinje, za naše slijedeće spravišće kad Židanci hodočastu k nam, ali kot čujem i to će se morati otpovidati. Ako bude tako, skrbrit ćemo se da kljetu to bude još svečanje, još lipše“, dodao je načelnik Plajgora. Židanske zvijezdice, Ženski zbor Peruška Marija, Židanski tamburaši i HKD Čakavci su potom svojom jačkom, tanci i igrami zagrijali srca, a obilini stoli, kiseške vinske kapljice i hrvatska mužika na ovom sunčanom otpodnevu, ufajmo se, „izmolili“ su naš imunitet suprot viruša.

Tiho

Križevo u Križevcima

Križevci su malo podravsko naselje nadomak Martinaca, udaljeno svega nekoliko kilometara. Blizu Drave. Selo je u zajedničkom bilježništvu sa sjedištem u martinčkom načelnničkom uredu, a Križevcima pripadaju i Drvljanci. Oko sedamdeset posto stanovnika su Hrvati. Načelnik je Martinčanin Zsolt Cserdi. On je načelnik od 2016. godine, sada u drugom mandatu. U mjestu djeluje i hrvatska samouprava na čelu s Ružom Hum. Križevci su povijesno hrvatsko selo, danas broji oko 120 stanovnika. Diči se prekrasnim crkvenim zdanjem, a mjesni je svećenik martinčki župnik Ilija Ćuzdi. Blagdan Uzvišenja Sv. Križa Katolička Crkva slavi 14. rujna, a tada je i križevačka „bučura“. Ove je godine ona održana i proslavljena u organizaciji hrvatske samouprave 13. rujna. Potporu je, naravno, priredbi dala i mjesna

FOTO: EMMA SOLGA CSERDI

orguljašku pratnju kantorige Ančike Gujaš, dok je na misi čitala Ruža Hum. Druženju nakon mise s ručkom su mogli nazočiti brojni stanovnici ovog malog sela i njihovi gosti, kao i odseljeni Križevčani koji su došli toga dana u Križevce. Svi su oni shodno tradiciji predaka na blagdan Križeva, iliti Uzvišenja Sv. Križa, proslavili najveći simbol vjere – Kristov križ koji obilježava naš život od rođenja do naše smrti. Da bi raspoloženje bilo veselije pobrinuo se svirac iz Starina Đuso Gergić i njegov „pajdaš“. *Branka Pavić Blažetin*

VIROVITICA – (Hina)

U sklopu Interreg V-A programa suradnje Mađarska – Hrvatska 2014. – 2020. počela je dvogodišnja provedba prekograničnog projekta zaštite Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav „Riverside“.

Nositelj projekta je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije, a partneri su joj javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske, Međimurske, Koprivničko-križevačke i Osječko-baranjske županije iz Hrvatske te Nacionalni park Dunav-Drava i Županija Zala iz Mađarske.

„Prekograničnom suradnjom do 31. kolovoza 2022. provest će se zajedničko istraživanje usmjereno na odabrane 'Natura 2000', vrste poput vretenaca, tulara, vodencvjetokrilaša, kornjaša te rijetkih i ugroženih vrsta vaskularne flore, vodozemaca, sisavaca, riba, gljiva i ptica, od kojih se osobito ističe orao štekavac“, izvijestili su iz Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije.

Projekt je vrijedan 954 250 eura, od čega je udio Europske unije 85 posto ili 811 112 eura.

Nastavak je to osmogodišnje suradnje partnera iz Hrvatske i Mađarske na obnavljanju staništa, revitalizaciji krajolika, obrazovanju i razvoju eko-turizma radi podizanja svijesti javnosti o važnosti očuvanja zaštićenih područja.

MARTINCI

U Martincima je u tamošnjem mjesnom Domu kulture, prostoru Kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, 30. rujna gostovalo Hrvatsko kazalište Pečuh. Izveli su dječji igrokaz autora Gorana Smoljanovića „Kuhari“, premijerno izveden 11. ožujka 2020. godine. Riječ je o interaktivnoj predstavi kojom se malim gledateljima nastoji, kroz igru i šalu, približiti hrvatski jezik. Goran Smoljanović je i redatelj predstave, a ovo mu je druga interaktivna predstava za najmlađe, nakon predstave „Majstori“ koju je radio isto za Hrvatsko kazalište Pečuh. „Poruka predstave više se odnosi na mogućnosti hrvatskog govornog jezika koji se uči kroz igru. Šaljivi elementi privlače pozornost mališana koji sudjeluju u predstavi“, rekao je redatelj Goran Smoljanović. U predstavi igraju Ivan Pokupić, Dejan Fajfer i Goran Smoljanović

Mala stranica

Ljeto i povratak u školu

Učenici 4. razreda osnovne škole HOŠIG-a u Budimpešti sa svojim učiteljicama, razrednicom Kristinom Kirhofer i odgajateljicom u popodnevnom boravku Monikom Režek napisali su sastav o tome kako su proveli ljetni odmor i u kakvom su raspoloženju čekali novu školsku godinu. Svoje radove rado dijele s čitateljima Male stranice.

Uživao sam u kampovima

Ja sam čekao ljeto, mogao sam biti slobodan. Otputovali smo u Hrvatsku. Tamo sam se kupao, igrao nogomet i došli su moji prijatelji. Na Balatonu sam puno vozio bicikl i šetali smo se s roditeljima. Bio sam više puta u kampu i jako mi se sviđalo. Meni je jako falila škola, prijatelji, a i učiteljice. Prvi dan u školi mi je bio jako neobičan. Digitalna nastava mi je bila laka, ali nije mi se sviđala, jer se nisam susretao s prijateljima. U školi smo se

puno igrali i bio sam sretan, jer sam bio s prijateljima. Ovo ljeto mi je prošlo čudno, ali mi je bilo dobro.

Bence Kovács ☺

Radujem se prijateljima

Jako sam čekao ljeto. Bio sam na više mjesta: U Egerszalóku, u Hajdúszoboszlóu, na Balatonu... Mnogo sam se kupao, igrao i odmarao. Osjećao sam se vrlo dobro. Ali već sam čekao školu i da opet vidim svoje prijatelje. Ne volim ustati rano. Posljednji tjedan smo se spremali za školu. Kupili smo olovke, gumicu, bilježnice... Na posljednji dan ljeta bio sam uzbuđen. Prvi dan u školi bio je dobar, puno sam pričao s prijateljima. Drago mi je što ih opet vidim.

László Czibulya

Sretan sam što nema digitalne nastave

Prvo sam bio u karanteni, na žalost bila je digitalna nastava. Poslije karantene smo išli kod djeda i bake. Jeli smo riblju juhu i tortu, a poslije smo se igrali. Išli smo na jedno jezero, na žalost, tamo je bila oluja i zbog toga smo se trebali vratiti kući. Za tjedan dana opet smo išli kod djeda i bake. Bilo nam je jako dobro jer smo se puno igrali. Na kraju smo bili na jezeru u Veresegyházu. Jako mi je dobro ponovno u školi, jer sam opet s prijateljima. Sretan sam što nema digitalne nastave.

Andrija Nagy-Šoja

Ljeto je bilo kratko

Već sam jako čekala ljetni raspust, kao što su i moji prijatelji. Išla sam na više izleta biciklom u društvu obitelji. Na žalost, na plaži sam bila samo jednom. Više puta sam bila u kampu. Meni se činilo da je ovo ljeto bilo jako kratko, a karantena dugačka. Digitalna nastava za mene nije bila laka, čekala sam školu. Falili su mi prijatelji i sretna sam opet u školi.

Piroska Hracza

Jako sam čekala školu

Ja sam jako čekala ljeto. Puno sam putovala. Bila sam na Balatonu kod bake i u kampu. Bilo je to jako dobro ljeto. Jako sam čekala školu. Digitalna nastava mi je bila teška. Prvi dan u školi je bio jako dobar. Meni se viđa škola jer sam s prijateljicama. Puno

se igramo i pričamo. Nadam se da neće biti digitalne nastave.

Rita Ajsa Faggyas

Utrka u spomen na Nikolu Zrinskog i protiv „korone“

Učenci i nastavnici Osnovne škole „Nikola Zrinski“ slično drugim školama poduzimaju odgovarajuće mjere protiv širenja zaraze koronavirusom: kada je propisano nose maske, dezinficiraju ruke i površine, a posebnu pozornost posvećuju jačanju imuniteta. Iako je tradicionalna velika „Utrka Zrinski“, u kojoj mogu sudjelovati i odrasli natjecatelji iz cijele zemlje i Hrvatske odgođena zbog pandemije, keresturska osnovna škola za svoje je učenike priredila utrku u spomen na Nikolu Zrinskog. Sudjelovalo je 67 učenika, što je gotovo polovica od ukupnog broja.

Natjecatelje je i ove godine trenirala nastavnica dr. Erika Rac, ljubiteljica trčanja na duge staze, sudionica maratona i polumaratonu.

Dobitnici lovorovog vijenca

„Čim počne nova školska godine već me čekaju djeca i pitaju: hoćemo li trčati? Trčimo svakog četvrtka, tako smo i ove godine treninge započeli 4. rujna. Distanca je određena, točno 6 kilometara, trči se kroz šumu do križanja prema Belezni. Staza je izvrsna i prekrasna, jednim dijelom prolazi kroz šumu. Inače, s djecom trčim redovito cijele školske godine, a sada ćemo nakon proglašenja rezultata natjecanja trenirati dva puta tjedno, jer su djeca tako htjela. Mislim da su ljudi koji trče otporniji na sve bolesti, pa tako i na koronavirus. Ponekad sudjelujemo i na većim utrkama: učenici keresturske škole redovito sudjeluju na utrci Kaniža-Zalakaros, što je za njih poseban doživljaj. Osvojili smo više vrijednih novčanih nagrada, iz kojih smo kupili traku za trčanje, koju koristimo za treniranje u vrijeme oštih zima“, rekla je nastavnica Erika.

Od 67 sudionika „Utrke Zrinski“ propisanu distancu od 20 kilometara pretrčala su 42, čime su osvojili zlatnu medalju, dok su najbolji, poput natjecatelja na drevnim olimpijskim igrama posebno nagrađeni lovorovim vijencem. Proglašenje rezultata održano je na školskom dvorištu, a ovdje donosimo popis osvajača

Svi sudionici koji su uspjeli pretrčati 20 km

zlatnih medalja: Flóra Andrasek, Márk Andrasek, Gábor Bogdán, Vivien Bogdán, Tamás Bordás, Nóra Brodarics, Dorina Czipán, Kristóf Czipán, János Dezszyek, Noémi Dezszyek, Zalán Farkas, Hanna Gyergyák, Bálint Horváth, Dominik Horváth, Roland Horváth, Tünde Horváth, Katalin Kápics, Virág Kele, Blanka Kertész, Zsófia Kuzma, Benett Nagy, Luca Nagy, Vanessza Nyári, Olivér Orsós, Melissza Orsós, Enikő Sánta, Krisztián Sárközi, Noel Sárközi, Botond Söveges, Jázmin Szollár, Adrienn Téczely, Johanna Téczely, Tamás Téczely, Hanna Török, Richárd Török, Cintia Ungureanu, Vivien Varga, Maja Vargovics, Míra Vargovics, Anna Virovecz, Dániel Virovecz, Zsombor Virovecz. Prilikom proglašenja rezultata ravnateljica Anica Kovač posebno je istakla učenike 1. razreda, koji su trčali vrlo dobro, i djecu iz obitelji Teczely, koja su osvojila čak tri zlatne medalje. Najbrža je po šesti put bila Anna Virovecz.

Beta

Što znaš o Nikoli Zrinskom?

Osnovna škola „Nikola Zrinski“ iz Kerestura i ove je godine planirala prirediti „Dane Zrinskih“, u sklopu kojih se održavaju konferencija, svečanost i dodjela stipendija. Premda se priredba zbog pandemije morala odgoditi, nije izostalo prisjećanje na velikana. Održana su razredna natjecanja u učenju stranih (hrvatskih, njemačkih i engleskih) riječi i kviz „Što znaš o Nikoli Zrinskom?“ za više razrede. Učenici viših razreda kroz križaljke, testove i slaganje mozaika među ostalim su odgovarali na pitanja o Nikoli Zrinskom i njegovom životu, poprištima bitaka, sagrađenoj utvrdi, izgledu obiteljskog grba i dijelovima odore Zrinskih kadeta.

Beta

Sastavljanje mozaik slike grba Obitelji Zrinski

Gradišćanskohrvatsko shodišće u Malo Celje

Kako je Željezanska biskupija nazvistišla u augustu, zbog pandemije, ovoljetno, 89. tradicionalno shodišće Gradišćanskih Hrvatov u Celju/Mariazellu je otpovidano. Suprot toga neke privatne grupe još su se ganule na put, kot vjerni hodočasniki s manjim brojem i iz Koljnofa. Skoro s tim paralelno se je pojavila misao, da bi se ljetos mogli u manjem broju otpraviti celjanski hodočasniki iz zapadne Ugarske u Malo Celje/ Celldömölk, kade se nalazi kopija kipa Celjanske Madone. Sredinom augustuša jednu manju grupu je jur otpeljao iz Kisega Šandor Petković i med njimi su bili Hrvati, ali za dvodnevno hrvatsko shodišće praktično 3-4 tajejne dugo je teklo planiranje.

U subotu, 5. septembra, pod peljanjem dr. Šandora Horvata, Božji putniki su se našli ujutro kod drivenoga križa u susjedstvu crikve, ugarskoga naselja Pecöla. Oko 30 hodočasnikov iz Petrovoga Sela, Narde, Hrvatskih Šic, Gornjega Četara s molitvom je prosio blagoslov na on dan da srično zajdu na putu od 35 km pred marijanski oltar. Iako je bilo osebujno vruće te subote, pišaki počvršćeni u blaženom zajedništvu i vjeri, polako, ali sigurno su pobijedili svaku prepreku. Prik Csénye, polag Rabe su došli u Sárvár, kade su imali i svoj objed, i onde su se priključili grupi i čepreški Hrvati ter Židanci. U Mesteriju je grupu dočekalo presenećenje, pokidob su Franci Jurašić, predsjednik sambotelske Hrvatske samouprave i celjanski hodočasnik Janoš Horvat iz Hrvatskoga Židana

U cilju

Foto: ELVIRA VERHAS

Pred crikvom „Celjanske Marije“

obilno pogostili jur malo izmučene putnike. Na tom mjestu su Gradišćanci imali priliku upoznati i viditi staru crikvicu iz sridnjega vijeka. Iako su neki pogrišili s putnom linijom, srični dolazak u Malo Celje se je ugodao. U pol šestoj pred kopijom Celjanske Marije zastali su naši hodočasniki i hrvatskom marijanskom jačkom su pozdravili Blaženu Divicu Mariju, nazočne vjernike i domaćega farnika Zoltána Németha. Svi su oduševljeno primili Hrvate u „njevoj črljenoj uniformi“, a posebno je bilo drago

„Pred tvojim kipom klečim ja, Marija“

zamjeniku sambotelskoga biskupa, Istvánu Császáru da su Hrvati sudjelovali na njegovoj srebrnoj maši i potom pri prošeciji, okolo crikve. Kako je rekao dr. Šandor Horvat, novo mjesto, budući stan za hodočasnike koji još čeka na svoju predaju, zapravo su oni posvetili. S velikom zahvalnošću mislu najzad na domaćice, članice Caritasa, ke su je pridvorile. Na Božju službu u nedilju su piše došli hodočasniki iz Sótanya i Szanya, ali oni su i povratak svojim domom napravili na svoji noga. Za marijanskim oltarom su Gradišćanci posjetili i Hižu kinčov i potom obogaćeni sa zvanarednima doživljaji na ovom shodišću, s teškim srcem su zbogomdali Celjanskoj Mariji, ka, kako su rekli i gostodavatelji, kljetu zopet rado čeka s domaćini skupa hrvatske vjernike. *Tiho*

Svečevanje rođendana Miloradića u Kemlji

Naši Hrvati u Kemlji jako cijeniju djelatnost svojega bivšega Gospodina, pjesnika, znanstvenika. Svako ljeto se spomeneju o njegovomu rođendanu, ča spada na 19. septembar, pak i ljetos na ov dan se je planirao Hrvatski dan. Znamder za svečevanje bi bilo pravo mjesto kapela sv. Florijana, ča stoji pod restauracijom, ako ne dojde epidemija koronavirusa. Organizatori su se do zadnje minute ufali da na 170. obljetnicu narodjenja Mate Meršića Miloradića povezano s Hrvatskim danom će se moći blagosloviti i spomenuta kapela. Ovde bi bili držali i kulturni program iz svetu mašu za ognjogasce i sv. Florijana, ar to na protuliće ni bilo moguće. No vi-

FOTO: JÁNOS HANASZKÉ

rusna pogibel je prepisala i ovput naše namjere i tako je jedna jako skromna svetačnost čekala na nas. Svetu mašu u crikvi je kapelan Zoltán Both služio za nekadašnjega farnika, pjesnika, ki se je blizu pedeset ljet skrbio za svoje ovčice u Hrvatskoj Kemlji. Kantorica Éva Laaber i pjevači, pjevačice su veličanstvenim jačenjem oblikovali svetu mašu. Potom su se vjerniki okupili kod Miloradićevoga spomenika uz crikvu. Jačkarni zbor Mali Dunaj i KUD Konoplje zi svetačnu hrvatsku nošnju su izrazili poštovanje pokojnomu i njegovomu jubileju. Jucika Ronczai je na ugarskom jeziku detaljno govorila o bogatom životnom putu Meršića i o njegovom djelatnošću, o znanstveni djeli ter njegovom visokom ugledu med stanovniki. Eržika Vojnišek-Takač je pak odrecitala Miloradićevu pjesmu „Bog i Hrvati“. Vijence spominka su položili člani Hrvatske samouprave i Seoske samouprave pred reljefom pjesnika u pratnji jačke „Med brižići...“, ča je sam pjesnik prevodio na hrvatski jezik od Sándora Petőfija. Po svetačnosti organizatori su goste i sve vjernike pozvali na agapu, kađe uz pilo i pecivo su se ljudi pominjali i spominjali se na bivše slične obljetnice i si glas zdignuli da u budućnosti se ufaju, na stari način će se moći vrijeda opet skupaspraviti.

Organizatori se zahvaliju svakomu ki su pomagali i došli na ovu jako lipu ter okruglu obljetnicu našega gradišćanskohrvatskoga velikana, Mate Meršića Miloradića.

Franci Kišov

SERDAHEL

U okviru Nacionanog programa „Mura“ i projekta „Razvoj ljudskih kapaciteta“ u Serdahelu se provodi besplatan tečaj ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje. Polaznici tečaja svake će subote sudjelovati u edukaciji, a na kraju polagati ispit i dobiti certifikat organskog poljoprivrednika.

BUDIMPEŠTA

Hrvatska samouprava Starog Budima-Békásmegyera poziva zainteresirane na šetnju „Tragovima dalmatinskih Hrvata“, koja će se 10. listopada održati u Senandriji. Tijekom šetnje koju vodi predsjednik Hrvatske samouprave Senandrije Đuro Benković sudionici će moći upoznati lokalne znamenitosti te životnu priču Franje Stazića, jednog od prvih hrvatskih opernih pjevača, kao i bunjevačko-hrvatskog slikara Tibora Boromisze, nakon čega će položiti vijenac kod njihove spomen-ploče. Poslije šetnje Hrvatska samouprava Starog Budima-Békásmegyera i Hrvatska samouprava Senandrije sudionike pozivaju na kušanje dalmatinskih specijaliteta. Okupljanje je u 10 sati na senandrijskoj stanici prigradske željenice (HÉV), povratak je u popodnevrim satima. Organizatori su broj sudionika ograničili na 25 osoba, sudionici trebaju nositi maske.

VRŠENDA

Udruga baranjskih Hrvata i Hrvatska samouprava Baranjske županije organizira berbeno druženje 10. listopada 2020. u vršendskom Orašju. Okupljanje je oko pola devet u Orašju više nogometnog igrališta, kod podruma Ladislava Kovača. Slijedi tradicionalni berbeni doručak, berba, razgledavanje vinarije Kovač-Harmat, objed i druženje uz svirku orkestra Orašje, rekla je za Hrvatski glasnik predsjednica Udruge Marijana Balatinac.

LETINJA

Neprofitno društvo „Nyugat-Pannon“ 19. rujna priredilo je pograničnu biciklističku turu od Centra za cikloturizam „Happy Bike“ do ušća Mure u Dravu kod Tiloša. Pedeset sudionika prevalilo je 59 km, posjetivši pomurske znamenitosti, među ostalim zdenac Zrinski kod Novog-Zrina i sutok Mure i Drave. Tura je ostvarena kao sastavni dio Međunarodnog festivala „Amazon of Europe“, koji se provodi u okviru programa transnacionalne suradnje INTERREG pod naslovom „Amazon of Europe Bike Trail“.

DOMBOL

U sklopu Programa „Magyar Falu“ – jačanje nacionalnog i mjesnog identiteta u Dombolu je obnovljen mjesni dom kulture. Ulaganjem u vrijednosti od 22 796 242 ft mjesna samouprava Dombola dobila je suvremeno zdanje za svoje mještane.